

AİLE YAŞAM DÖNGÜSÜ

AİLENİN TANIMI, ÖNEMİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

-
- Aile; evlilik, kan ve evlat edinme bağları ile birbirine bağlanan, aynı evde yaşayan, aynı geliri paylaşan, oynadıkları çeşitli roller çerçevesinde birbirlerine etki yapan, kendine özgü bir kültür oluşturup, bunu kuşaktan kuşağa aktaran insan topluluğudur.
 - İnsan neslinin devamını sağlayan biyolojik ilişkilere bağlı yapısı ile birlikte, üyesi açısından toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, bireylere toplumsal cinsiyet rollerinin aktarıldığı ve toplumsal değer yargılarının kültür, inanç, örf-adet, gelenek-görenek aracılığıyla nesilden nesile iletiminin gerçekleştirildiği sosyal bir kurumdur.

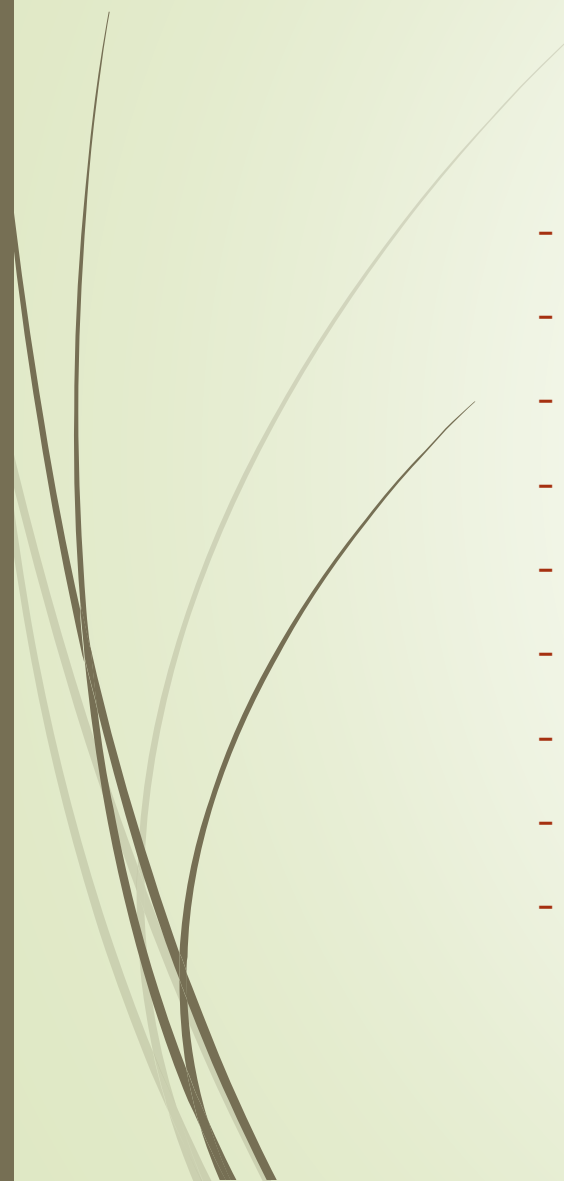

Sosyal bir sistem olarak aile en az 2 kişiden oluşur. Ailenin her üyesi ilişkiler yoluyla birbirine bağlıdır.

Ailede, karı koca **yasal** evlenme yolu ile, anne baba ve çocuklar ise **kan bağı** ile birbirine bağlıdır.

Aile ;

- Üyeleri arasında duygusal ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı birincil grup olma özelliği nedeni ile *psikolojik*,
- Ürettiği kadar tüketen yapısıyla *ekonomik*,
- Toplumsal düzenin korunmasına hizmet eden yönüyle *siyasal*,
- Kuruluş şekliyle de *hukuksal* özelliği bulunan bir toplumsal alt kurumdur.

-
-
- Aile evrensel bir nitelik taşır.
 - Aile birliđi duygusal bir temele dayanır.
 - Ailenin kiřiyi řekillendirme özelliği vardır.
 - Aile biriminin büyüklüğü sınırlıdır.
 - Aile toplumun çekirdeđini oluşturur.
 - Aile üyelerinin belirli rolleri ve sorumlulukları vardır.
 - Aile toplumsal ve yasal kurallara dayanır.
 - Aile toplumsal kurumlarla etkileşim içindedir.
 - Her aile kendine özgüdür.

► GENİŞ AİLE

- Geleneksel bir aile tipidir, özellikle az gelişmiş ülke ve bölgelerin kırsal kesimlerinde daha yaygındır.
- ❑ Birkaç kuşağın bir arada yaşadığı ailelerdir.
- ❑ Büyük ölçüde ataerkil otoriteye ve baba soyuna dayalıdır.
- ❑ Oturma yeri baba evidir.
- ❑ Evlenme yaşı küçüktür.
- ❑ Eş seçimi aileler tarafından yapılır.
- ❑ Aile içi kurallar daha katı ve davranış özgürlüğü sınırlıdır.
- ❑ Üyelerinin eğitimi, meslek, statü ve tercihleri aile tarafından belirlendiğinden sosyal hareketlilik sınırlıdır.

ki **ÇEKİRDEK AİLE**

- Toplumsal değişim süreci içinde, endüstrileşme ile gelen sosyal değişmeler sonucu ortaya çıkmıştır.
- Endüstrileşme toprağa bağlı üretimden ve kırsal alandan uzaklaşma eğilimini artırmış, ülkenin sanayileşmiş bölgelerinde toplanan insanlar hızlı bir kentleşmeye neden olmuştur. Yeni kentsel yaşam biçimi ve kent kültürü aile yapısını da etkilemiştir.
- Çekirdek aile anne baba çocuklar olmak üzere iki kuşaktan oluşmaktadır.

-
- Çekirdek ailede ailenin akrabaları ile karşılıklı sorumlulukları ve baskı kontrolü daha sınırlıdır.
 - Yaşam yerleri ve buna bağlı olarak yaşama biçimleri birbirinden bağımsızdır.
 - Doğurganlık denetim altındadır ve çocuk sayısı eşler tarafından kararlaştırılır.
 - Eşler arasındaki duygusal dengeyi ve uyumu sağlamak eşlerin kendi kontrolündedir.

➤ GEÇİŞ AİLESİ

- Nüfus artışı, işsizlik, toprağa bağlı üretimden endüstrileşmeye geçiş, makineleşme vb etmenler köyden kente göçü , iç göç de gecekondulaşmayı beraberinde getirmiştir. Kentlere göç eden aileler dış görünüşte çekirdek aileyi yansıttıkları halde, düşünceleri, değer yargıları, aile içi etkileşim açısından bireyselleşememiş, geleneksel toplumla çağdaş toplum arasında bir geçiş içinde yaşamlarını sürdürmektedirler.

TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ İÇİNDE AİLE

- ❑ Geniş Ataerkil Aile
- ❑ Küçük Ataerkil Aile
- ❑ Modern Demokratik Aile

MODERN DEMOKRATİK AİLENİN ÖZELLİKLERİ

- Sevgi, saygı, arkadaşlık, uyumlu olma esaslarına dayanan eş seçme serbestliği,
- Eşlerin evlendikten sonra her iki tarafın ailelerine bağımlı olmamaları,
- Karı- koca arasında eşitliğin kabulü,
- Karar alma sürecinde eşlerin ve çocukların ortak görüşlerinin alınması,
- Ailenin bütünlüğüne zarar vermeyecek şekilde aile üyelerinin bireysel davranabilmeleri.

EVLİLİK

- Evlilik kavramı aile kavramına göre daha belirgin bir kavramdır. Aile bir grubu, evlilik ise karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantılarını paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir.
- Evlilik, toplumsal kurallar ve kanunların öngördüğü biçimde, karşı cinsten iki kişinin yaşamlarını birleştirdikleri, kendine özgü bir ilişkiler bütünüdür.

EŞ SEÇME KURAMLARI

► **Psikanalitik Kuram**

Psikanalitik kuramın kurucusu olan Freud, eş seçmeyi çocukların karşı cins ebeveyne karşı hissettikleri yakınlık ve hayranlığa bağlamakta, bilinçdışı karmaşık süreçler yolu ile kızların baba ve erkeklerin anne özelliklerini taşıyan eşleri seçtiklerini belirtmektedir.

ORTAK ÖZELLİKLER (HOMOGAMİ) KURAMI

- Bu kuram; evlenecek kişilerin benzer yönlerinin çok olmasının, evlilikte başarı şansını arttıracaklarını savunmaktadır.
- Bu kurama göre kadın ve erkeklerin benzer özellikleri olan kişileri eş olarak seçmeleri beklenmektedir. Bu tür evliliklerde; ekonomik durum, inanç, ırk, eğitim, sosyal değerler, ilgiler ve zevkler açısından eşlerin önemli ölçüde birbirlerine yakın ve benzer olmaları istenmektedir.
- Böylelikle anlaşmazlık ve çatışma konularının az olacağı, mutlu olma olasılıklarının yüksek olacağı belirtilmektedir. Ayrıca çıkabilecek sorunlarda çiftlerin birbirini daha kolay anlayabilecekleri vurgulanmaktadır.

ZIT ÖZELLİKLER (HETEROGAMİ) KURAMI

- Bu kurama göre bireylerin kendilerinde olmayan niteliklere sahip olan kişileri seçmelerinin evlilik başarısını arttıracakı belirtilmektedir.
- Nitelikleri zıt olan bireylerin bir araya gelmesi durumunun konuşulan konu ve yaşantılarda çeşitlilik sağlayacakı ve evliliğe zenginlik katacakı belirtilmektedir.

UYARAN-DEĞER-ROL KURAMI

- Kuramın adındaki uyarın, değer ve rol sözcükleri, çiftlerin birbirlerini tanımaya yönelik kur yapma ve arkadaşlık döneminin üç aşamasını vurgulamaktadır.
- Uyarın dönemi; kadın ve erkeğin ilk tanıştığı ve birbirini görüp ilk izlenimlerin alındığı dönemdir. Dış görünüm, sosyal ve zihinsel özellikler ilk olarak değerlendirilir ve değerlendirme olumlu ise ikinci döneme geçilir.
- Deęerlerin karşılaştırılması döneminde çiftler ilgi, tutum, inanç ve beklentilerinin birbirlerine uygunluğunu değerlendirirler.
- Rol dönemi ise çiftlerin birbirine uyan ve birbirini tamamlayan rollerinin olup olmadığını test ettikleri ve bir karara vardıkları bir dönemdir.

Kaynaklar

- Baran, G. 2017. Aile Yaşam Dinamiği. Pelikan Yayınevi, Ankara.
- Tepeli, K. ve Durualp, E. 2018. Aile Yaşam Döngüsü. Hedef Yayıncılık, Ankara.
- Özgüven, İ.E. 2001. Ailede İletişim ve Yaşam. PDREM Yayınları, Ankara